

Tripoli

Se pohjois-afrikalainen maa-kaistale, nimeltä Tripoli, jonka takia Turkin ja Italian välinen sota syttyi, on pinta-alaltaan 399,000 neliömailia laaja. Se sijaitsee Välimeren rannalla, vastapäätä Italiaa. Sen Tunisin ja Egyptin välillä oleva rannikko on 1,100 mailia pitkä. Sisämaahan käsin on maan ulottuvaisuus noin tuhat mailia.

Tämä maa muodosti ennenmuinoin vanhan Carthagon valtakunnan itäisen osan ja joutui sittemmin Rooman vallan alaiseksi.

Aikoinaan kukoisti Tripolissa rikkaita kreikkalaisia ja roomalaisia siirtokuntia, jotka olivat vilkkaissa kauppasuhteissa sisä-Afrikan sekä muun maailman kanssa.

Vuonna 644 valloittivat arabialaiset tämän maan. Vuonna 1551 joutui se Turkin hallituksen alaiseksi, muodostaen 17-sataluvulla Välimeren merirosvojen tyyssijan, jotka suorittivat veroa Turkille. Vuonna 1835 muodostettiin siitä täydellisesti Turkin hallituksen alainen Vilajetti. Asukkaita siinä on ainostaan toista miljoonaa.

Meidän aikanamme on maa verrattain vähän tunnettu ja tutkittu, mutta sen verran tiedetään, että se paikottain on tavattoman rikas ja luonnonihana maa, jolla on suuria kehittymähdollisuuksia.

Lähinnä meren rantaa, Ison ja Vähän-Syrtin lahtien varsilla on viljarikkaita seutuja, jotka ulottuvat etelään päin aina vuoris-

toon saakka. Siellä kasvaa useammanlaisia trooppillisen ilmanalan hedelmiä, saframia ym. Etelä-osa, joka rajoittuu Saharan erämaahan, on sitävastoin aivan autio.

Rannikkomaan länsiosassa sijaitsevat Tripoloksen huomatuimmat kaupungit: Tripolis, Oea ja Choms. Näiden kaupunkien eteläpuolella on vuoristoa, jonka muodostavat useat rinnakkain kulkevat vuorijonot. Näitten jonojen välillä on ihania, hyvin viljeltyjä ja tiheään asuttuja laaksoja. Tämän alueen takana on erämaa, joka erottaa vuoriston etelämpänä olevista keitaista. Tämän erämaan muodostavat vuorottain autiot, auringon polttaman ruohon peittämät arot tai paljaat ylätasangot. Näillä seuduilla asustaa erinäisiä rosvoheimoja: Shampba, Urramma ja Tuoreg etelässä ja kaa-kossa sekä Orfella idässä. Erämaa-alueen takana sijaitsee Fessan keidasvyöhyke, jossa on trooppillinen kasvullisuus, viljavia puutarhoja, palmumetsiä, hyvin viljeltyjä peltoja ja jossa asuu puutarhahoidolla, maanviljelyksellä ja karjanhoidolla elävä asujamisto. Maassa on aniharvoja kaupunkeja. Paitsi josken mainittuja Tripolista ja Chompsia on vielä Rhat ja Rhadames pääasiallisimpia kauppa- paikkoja sekä sisempänä maassa Misda ja Ederi, joissa eri karvaanitiet kohtaavat toisensa. Fessanin keidasvyöhykkeessä sijaitsevista kaupungeista on runsasasukkaisin Mursuk, muut ran-

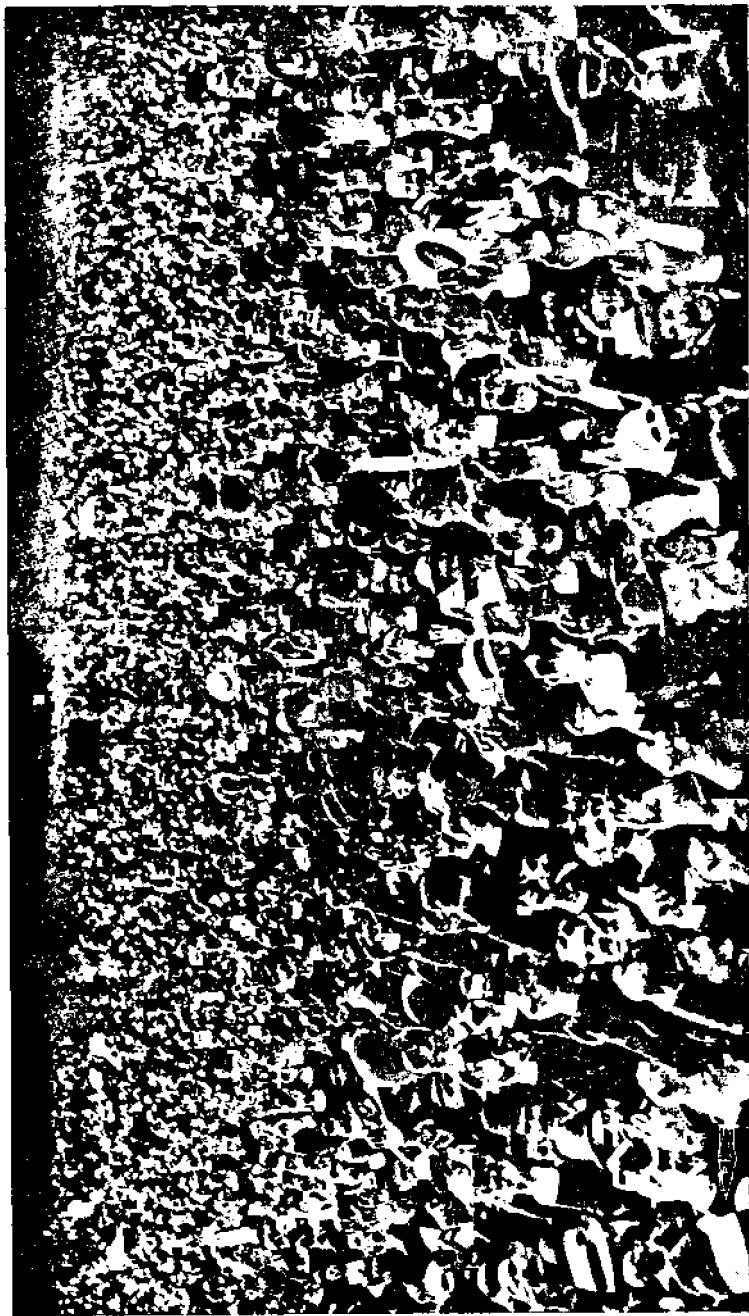
Tori Tripolin ulkopuolella

nikon taajaan asutummat seudut ovat Tripolisista länteen sijaitsevat Saohia, Suara ja Sansura sekä itäänpäin olevat Sliten, Tabia ja Misrata, joissa kaikissa on hyvin hoidettuja puutarhoja ja savesta tai kivistä tehtyjä asumuksia. Tripolisissa, jossa sijaitsevat kaikki hallintolaitokset ja joka samalla on maan kaupan sekä maan pienen teollisuuden keskus, asuu noin 35,000 henkeä. Lähestyessä kaupunkia meren puolelta, huomaa harmaita muureja ja rappiutilassa olevia linnoituksen tapasia sekä yhtä huonossa kunnossa olevia satamalaitureita. Niiden takana on kaupunki, jonka tasakattoisten asumusten katot pistävät silmiin valkeana jona. Näiden keskellä kohoaa turkkilaiseen tapaan koristeltuja moskeoita ja niiden suippoja torneja, — minareeneja. Rakennusten taustana näkyy tuuhealavaisia palmuja ja niiden juurilla vihantaa pensaikkoa, jonka seasta pienet rakennukset ja sukuhautojen kupukatot pistävät esiin. Näiden takana silmäkantaman päässä keltainen erämaa.

Luonnonihanuudessaan eroaa Tripolis kaikista pohjois-Afrikan kaupungeista, samoin kuin siinäkin, että viime vuosisatojen kuluessa tämä kaupunki tuskin ollenkaan on muuttunut tai saanut europa'ista leimaa. Löytyy tuskin toista pohjois-Afrikan kaupunkia, jossa asutus olisi niin kirjava kuin Tripolisissa. Siellä näkyy kaikenlaisia pukimia ja jos minkävärisiä. Rannikkoseudun ja vuoriston asukkailla on pitkä manttelintapai-

nen mekko, "holi", jota köyhät käyttävät vaatteenaan, matrassinaan ja peitteenään. Paitsi "holia" kuuluu pukuun housujen päällä pidettävä liinapaita sekä hihaton liivi. Loisteliaampi ja silmiinpistävämpi on rhadamilaisten puku. Heillä on ruskea tai keltainen päähine, kirjaellut kengät ja housut. Alkuperäisimmän näköisiä ovat karavaanien kanssa saapuvat erämaan pojat. Kummallisen vaihtuksen tekevät mustat kangaspalat, joita he erämaan kuuman ilman takia pitävät suunsa ja nenänsä edessä ja ovat aivan kuin naamioituja. Eriskummallisia ovat myös heidän vaatteensa, jotka ovat tehdyt eläinten nahoista. Vielä alkuperäisemmässä puvussa ovat kantajaneekerit, Haumalit, joiden sekä juhla- että jokapäiväisen puvun muodostaa säkintapainen vaate, johon on tehty reijät päätä ja käsivarsia varten. Näiden alkuperäisten afrikalaisten joukossa on joukko mustiin kauhtanoihin puettuja juutalaisia sekä kirjavapaitaisia maltalaisia. Aivan vierailta tuntuvat näiden rinnalla "maan herrat", turkkilaiset. Turkkilaiset viranomaiset eivät ollenkaan seurustele alkusukkaitten kanssa. Kaduilla näkyy vielä kookkaita, voimakkaita olioita, sotilaita, jotka kulluneissa, mutta kuitenkin aina eheissä univormuissaan kuleksivat katuja pitkin.

Tripolisin pikkuporvariston muodostavat etupäässä maltalaiset, jotka ovat kauppiaita, käsityöläisiä, kalastajia, teurastajia tai väkijuomain kauppiaita. Maltalaisnaiset taas toimivat keittä-

100,000 sotaa vastustavaa sosialistia mielenosoituskoukussa Berliinin Treptov puistossa syysk. 3 p. 1911

jättärinä, ompelijattarina ja pesijättärinä. Puvultaan ja tavoiltaan ovat he lähempänä alkuasukkaita. Samoin kuin juutalaisetkin, välittävät he kaiken alkuasukkaiden ja ulkolaisten välisen kaupan. Maltalaisia on Tripolisissa noin 4,000 ja juutalaisia kokonaista 8,000. Muualla olevista heimolaisistaan eroavat Tripolin juutalaiset suuremman seurusteluhalunsa, vieraanvaraisuutensa ja sivistyshalunsa kautta, mutta samalla ovat niin likasia, että heitä nimitetäänkin Afrikan "puolanjuutalaisiksi."

Varsin huomattavana osana Tripolin väestöstä ovat afrika-

laisten heimojen jälkeläiset. Kaupungeissa muodostavat ne kiinteän itsenäisyyden ja ovat säilyttäneet vanhat tapansa ja uskontonsa. He ovatkin pääasiallisimpana osana Tripolin varsinaisesta työväestöstä. Kummallista on, että he aikojen kuluessa ovat voineet säilyttää kieltensä ja muitakin neekerirodun ominaisuuksia.

Virkamiehistö on etupäässä kokoonpantu turkkilaisista, armenialaisista ja albaaneista. Tämä virkamiehistö viettää veltoa ja yllellistä elämää samoin kuin Turkin muissakin osissa ja kirstittää kansaa veroilla ja kaikella lailla lahjusten vaatimuksilla.

Vieläkö toivoa, vieläkö kärsiä?

*Vieläkö toivoa,
kun meni nuoruus ja kauneus ja voima
ja kun jäi tuskat ja omantunnon soima,
katkerat muistot ja toivoton vanhuus —
yksin? —*

*Vieläkö kärsiä,
kun kaikki kaatui mi arvoa kantoi,
kun mitä pelkäsi sitä elo antoi,
raajarikon ruumiin ja mieron tielle —
yksin? —*

*Miksikä toivoa, miksikä kärsiä! —
Jos käsi asetta voi kohottaa sen verran,
niin antaa sen vihlasta viimeisen kerran
ja taattu on tuskien loppu ja lepo —
taivas!*

Aku Päiviö.

